

n 28

BÜÉ

SANT KÖRINTIN.

BUÉ SANT KÔRINTIN

GRÈT GAD

ALBERT AR BRAZ,

EUZ A VONTROULEZ ,

Bélek ha Manac'h eûz a urz ar Vreûdeûr Prégérien ,

TROET E BRÉZONEK KERNÉ GAD

TOUEN JESTIN .

Eûz ar Zalou , é Brieck ,

HA KINIGET

d'ann ÔTROU **BRIZEUX ,**

Hé genvrôad , barz brézoneck ha gallek.

E KEMPER ,

LÉKÉET ER WASKÉREZ GAD E. BLOT, M.A.B.

KENT-SKRIDIK.

BRÉTONED,

Seûl vui é lensfod al lévrik-man , seûl-vui é karfod ho prô. Bréiz é deus ganet ha maged eunn tôl brâz a Zent : né ouffoc'h mont da nép lec'h hép kaout ho roudou : en eur zeski ho histor , é teskéfot histor ho prô.

Albert-ar-Braz , Bélek gouziek ha leun a garanté Doué , en deus skrivet gat léaldet buéou ann dûd santel-zé , ha mé a laka va holl bréder d'ho zréi é brézoneck gad eunn hévélep léaldet.

Guir éo pénôz é skrivan hervez eur giz névé : arabad é déoc'h béza souézet na ma zamallout ragtâl ; hogen lékid éves mad enn holl lizérennou , ha c'houi a vélo pénôz n'é deus hini didalvez ébed. Tud desket kaér a skriv évelhen ar brézonek abaoué neubeud a amzer , hag é c'hiz ma zon unan eus ho diskibien , mé a ra ével dého. Lévérid éta : sétu eunn néventi vad.

BUÉ SANT KÔRINTIN,

KOESAOUR,

Ha kenta Eskop a Gerné.

Ann daouzekvet dévez a viz Kerzú.

SANT KÔRINTIN, kenta Escop a Gerné é Bréiz-Arvôrik, a c'hanaz enn escopti-zé war drô ar blaves 375, trizek vloa abars ma teuaz an Impalaër Maximus é Brô-Gall. Hé dâd hag hé vamm a zeskas déhon à vianik al lézen gristen, ha Doué, dré eur c'hras vrâz, er miraz oc'h drouk é-pâd ar brézellou a réaz ar Roué Konan-Mériadek d'ar Romaned, péré a gasas kuit rag-éon eûz a Vréiz. Neuzé en em roaz a vir galon da Zoué; hag évid hé veûli mui ha guell, en em dennas da viken eûz ar béd, hag é iéaz enn distrô enn eur c'hoad eûz a barres Plo-ôd-Diern, é harz Méné-C'hom. Eno é savaz eul lojig é-kichen eur feunteun, hag eunn tiik-pédi, é péhini é tréméné ann nôz hag ann dé er pédennou, hép béza anavéet gat dén, hag hép koms morsé oc'h kristen é-béd. Hogen kared édo meûrbéd gat Doué, péhini né ankounac'h kéd ar ré péré a ankounac'h pép tra dré garanté évit-hon; kréed édo gad hé c'hras a éneb.

ann drouk-spéred péhini né éhané da glask an tû d'hé goll, ha karget bépré a garantez an ée.

Doué a rée bemdé eur burzud (⁽¹⁾) braz évid hé vaga el lec'h distrô-zé; rag, ével né rée na labour na micher é-béd, é vévé gat griou louzou péré a zavé enn douar anézo ho-unan, ha gad eunn tamik bara sec'h ha kalet pehini ez ée da glask avéichou d'ar c'hériou trô-war-drô. Doué a gásas d'hé feunteun eur peskik péhini a zeué bep mintin d'hé gaout : ar Zant er paké hag a droc'hé eunn tamm anéhon évid ober hé bréd, hag hen tólé adarré enn dour, ha rak-tâl ar pesk en em gavé enn hé bez héb gaou na goall, ha né éhané morsé da zont bép mintin da gaout Sant Kôrintin péhini a droc'hé adarré eunn tamm anéhon.

II.

ENN AMZER-ZÉ É IOA EUR BÉLEK SANTEL HANVET PRIMAËL PÉ BRIMEL, Péhini a réné hé-unan eur vuez santel meûrbéd enn eur c'hood a Gerné. Sant Kôrintin a iéas d'hé véléd évit caout digant-hon eur gélénadurez vâd bennag : Sant Primel hen digéméraz a galon vad, hag ann daou Zant a dréménaz ann némorand eûz ann dé o koms a vadélez Doué hag a lévénez ar zent : trémen a rézond ivé ann nôz war lerc'h er pédennou.

D'ar mintin Sant Kôrintin a fellas déhon lava-red an ofern é chapel Sant Primel, péhini, goudé béza roët déhon ar pez a oa réd évit kément-sé,

(1) Burzud ; da lavared eo, miracl.

a iéas da gerc'het dour da eur feunteun pellik oc'h hé ermitaich : Sant Kôrintin, o véza er gor-tohed eunn neubeud mâd a amzer, a iéas er mez eûz ar chapel, hag a vélaz ar Zant o tont goustadic ha bec'h déhon o valé, rag kamm ha kôz braz édo, hag ar feunteun a oa pell a c'hano. Sant Kôrintin, oc'h hé vélet dianal, en dévoé trué out-hon, hag a bédaz ann Otrou Doué da réi dour déhon tôstoc'h d'hé ermitaich ; hag en eur lavared hé ofern, é réaz anévé ann hévélep péden : Doué er zélaouas ; rag sével a euré rak-tâl eur vammen el lec'h so-kén ma plantaz hé vâz enn douar goudé ann ofern, hag an daou Zant a drugaré-kéas Doué. Chomm a réaz eunn neubeud dévésiou gat Sant Primel, ha goudé-zé é tistroas d'hé ermitaich é Plo-ôd-Diern.

Kaér en dévoa tec'hel pell eûz ar béd, né oa kéd évit miret né zeuzeur d'hé gaout; rag ar vrûd eûz hé zantélez a oa ker brâz ma iéas dré bép lec'h eûz a Vréiz, enn hévélep féson ma teuas daou zén zantel meurbéd d'hé vélet d'hé ermitaich. Sant Kôrintin ho digéméras gat sévénidigez, hag a ôzas dého crampoues tomm gad eunn tamik bleûd en dévoa béd en eur glask hé voéd er c'hériou a dost. Hogen Doué, péhini né zilés néprédi ar ré o deus lékeed ho holl espèr enn-hon, a roas dré eur burzûd brâz péadra da zibri d'hé zervichérien; rag Sant Kôrintin, o véza êt da gerc'het dour d'ar feunteun, hé c'havas leûn a ziliou kaér, eûz a béré é pakas kément ma oa réd déhon da gaout

evit rei eur préd mâm d'ar ré a oa deût d'hé vélet. Ann daou zén zantel a zistroas d'ho c'her en eur veûli Doué péhini a roé da anaout, dré vurzudou anat santélez he zervicher Sant Kôrintin.

III.

Neuzé ar Roué Gralon, péhini a zeuas goudé Kônan-Mériadek, édo o chomm gad holl dûd hé léz é Kemper-Odetz, penn-ker a gontaich Kerné. Eunn dévez ez éaz en eur chaséâl bétek Koat-Néved é parres Plo-ôd-Diern, tost da ermitaich Sant Kôrintin, ha goudé béza chaseed é-pâd ann dé, é teuaz ann nôz war néhon, hép ma hellas kaout ann hent da vond er mez eûz ar c'hoat. Gouskoudé é tigouézaz é kichen lojig ar Zant gat lôd eûz an dûd a ioa oc'h é heûl, ha pép hini en doa kals naoun : disken a rezont diwar ho c'hézek, hag é c'houlenzont, digad ann ermit santel hag héon a alsé rei dého eunn tamm bennag da zibri? Ia, émé-hon, gortoît a c'hanoun eunn neubeudik, ha mé a ia da glask déoc'h : mond a réas d'hé feunteun, ha rak-tâl hé beskik a zeuas d'hé gaout. Ar Zant a droc'haz eunn tamm diwar hé géin, hag er roaz da géginour ar Roué, en eur lava-rout déhon hé ôza d'hé ôtrou ha d'ann ôtrounez all a ioa gant-hon. Ar c'héginour a c'hoarzas hag a réas goap oc'h ar Zant, o lavarout déhon pénôz kant guéich kément-sé n'é oa kéd a-voalc'h évit tûd ar Roué. Gouskoudé, ével né ioa nétra-all é-béd, é oa dao déhon kémer ann tamm pesk, péhini (o tra souézus !) a greskas kément é ni-

ver ma hellaz ar Roué, hag ar ré-all ivé, dibri ho goualc'h. Ar Roué, goudé ar burzud brâz-sé, a fellas déhon guéled ar pesk eûz a böhini ar Zant en dévoa troc'hed an tamm-zé, hag a iéas d'ar feunteun é pélec'h er guélaz o neui hep drouk na gouli é-béd.

Hogen eunn dén diaviz bennag (péhini a oa eûz a eskopti Léon, hervez ar pez a ganer é prôz da vouël ar Zant) a droc'haz eunn tamm anéhon évit gouzout hag héon a zeuzé en hé bez; ar pesk a jommas pistiget kén a zeuas Sant Kôrintin péhini er paréaz en eur hé viniga, hag a c'hourc'hémennas déhon mont kuit a c'hano, gad aoun né c'hoarvésé ann hévélep tra gant-hon; hag é iéas kuit.

Ar Roué Gralon, souézet brâz gad ar burzudu-zé, en em dôlas da dréid ann ermit santel, hag a roas déhon hé goad hag eur maner en dévoa é parres Plo-ôd-Diern. Neuzé é iéas da Gemper-Odetz, o lavarout déhon pédi Doué évit-hon.

Sant Kôrintin a réaz eûz ar maner-zé, péhini a oa roët déhon gad ar Roué, eunn abatti, é pélec'h é testumaz eunn tôl brâz a vénech' santel gat péré é réné eur vuez kalet meurbéd.

IV.

Ar Zant, o c'houzout pégen talvoudek édo évid ann holl guitibunan da voaza abrêd bugalé ann ôtrounez ha ré ann dûchentil da véva é doujans

Doué, a géméré ar boan d'ho c'hélen hé-unan, hag évit kément-sé en dévoa kals tûd iaouank enn hé abatti, é-touez péré é hanver dréist ar ré-all Guennolé, Tugdin hag Iakut, péré a zeuaz a c'houdévez da véza abaded é teir abatti vrâz.

Neubeud a amzer goudé ann dûchentil hag ann holl bopl a bédaz ar Roué Gralon da zével eunn escopti é Kemper-Odetz évit kontaich Kerné : ar Roué a roaz hé c'hrad vâd, ha goudé béza grêt ar pez a oa réd évit kément-sé, a hanvas Sant Kôrintin da eskop enn escopti névé-zé ; neuzé é tigémennas déhon dont d'hé gaout, hag er c'hasas d'ar ger a Dournes da gaout Sant Martin, arc'heskob a c'hano, évit béza sakret gant-hon. Lavared a réas déhon kàs gant-hon Guennolé ha Tugdin évit béza sakret abaded eûz a ziou abatti péré a dlié lakat da zével. Ann arc'heskop santel ho digéméras gad eur vadélez vrâz, hag a zakras Sant Kôrintin hervez c'hoantégez ar Roué; mez né zakras kéd ann daou all, o lavarout pénôz é oa déhon da zakri ann abaded eûz hé eskopti.

Ar Zent, o véza grêd ar pez é oant kaset da ober, a zistroas da Gemper-Odetz : ar Roué hag holl dûd hé léz ho digéméras gât lidou brâz, ha Sant Kôrintin, goudé hé zonédigez, a azézas war hé gador, hag a lavaraz ann ofern ével eskop. Ar Roué a zeuas dar proff, hag a roas da Zoué ha d'ar prélat santel ar maner en dévoa é Kemper, eunn tôl brâz a Zouar-fônd hag a vadou all : ann ôtrounez hag an dûchentil eûz hé léz a roaz

ivé, ével déhon, péb unan hervez hé vadou hag hé c'hallooud.

Antrônôz Sant Kôrintin a zakraz abaded, dirag ann holl, hé zaou ziskibl santel, hag a viras Guennolé évid abatti Lan-Dévennek pêhini ar Roué Gralon a réas sével neubeud goudé.

Ar Roué-zé, leun a garanté Doue, oc'h-penn ar péz en dévoa roët d'an eskop santel, a lékéas sével ann iliz-veûr, a lévéas meûr a jaloni, hag évit lézel ker frank gat Sant Kôrintin, en em denñas gad holl dûd hé léz d'ar ger vrâz a Is⁽¹⁾.

V.

Sant Kôrintin, o vélet pénôz ar garg névé-zé a c'houlenné digant-hon poaniou névé ha karan-tézuz, en em lékéas gat gouiégez da wellaad hé eskopti : rei a réaz ann urzu zagr da veûr a zén zantel péré a gélenné hé-unan, évid ho lakât da bersoned enn hé eskopti, ha goudé béza hé guélet piz, é tispartiaz anéhi é parrésiou hag é tréviou. Prézek a euré é pép lec'h gad eur garantez téner, kén dré hé skuér-vâd, kén dré hé c'hénou, hep loskaad é nep tra eûz ar vuez kaled a réné a ziarôg.

O véza divoallet mâm hé zenved é-pâd meûr a

(1) Ar ger a Is a oa guéchall é lec'h é ma hirio baé Douar'-n-énez, pédir pé bemp léo eûz a Gemper, hag a zo bét beùzet war drô ar blavez 442. Ar ger-zé, émé ar Vrétoned, a oa ker brâz, ker kaër ha ker pinvidik ha Paris; dré-zé é lévéront :

Abaoué ma zéo beuzet Is,

N'euz két kavet par da Baris.

vlavez, Doué a fellas déhon hé zic'haoui eûz hé labourou, hag a gasas déhon eur c'hlêvet péhini er zemplaaz, enn hévélep feson ma vélas gat kals a hast hé eur divéza o tostaat. Gervel a réas hé jalonied hag hé léaned, hag o véza ho fédet da garout Doué ha da gendarc'hel enn ho stâd, é kémeras dira-z-hô hé holl zakramanchou, hag o véza roët déhô hé vénédiktion, é rentaz hé éné zantel d'hé grouer d'ann daouzekved dévez a viz kerzû, er blavez pévar-c'hant-unan. Hé gorff, goudé béza bét guelc'hed ha sichef gad hé ornamanchou eskop, a oé douget d'hé iliz-veûr, hag ar vrûd eûz hé varo o véza ét dré bep lec'h trô-war-drô, é teuas kémend a dûd da Gemper-Odetz évit guéled hé gorff santel ha pokat déhon, ma né alzeur kéd el lakât enn douar kerként ha ma oa sonch. Ann dûd klan a iée dì hag a barée, ar ré vûd, ar ré vouhar, ar ré gamm hag ar ré zall a barée ivé; ar ré gounared gad an drouk-spéred a oa di-boanied, ha meûr a surzud all a c'hourvázaz ével testéni eûz hé zantélez.

Ar Roué Gralon, pa glévas pénôz é oa klan, a zeuas da Gemper-Odetz gat holl dûd hé léz, hag a lékéaz ober gant-hon eur c'haon ker brâz ha ker kaër ével pa vijé béd évit-hon hé-unan, eûz a bêhini é péaz ar mijou.

Lékêt é oé er bé é kœur ann ilis-veûr, dirag ann ôter vrâz, é pélec'h Doué a réas meûr a surzud dré hé erbéd : ni a gomzo aman eûz a eunn neubeud bennâg aného évit gloar Doué hag

hini hé Zant , péhini a oé karet kément gad hé gen-vroïdi ma rozont hé hano d'ho c'her , oc'h hé hénvel Kemper-Kôrintin , é lec'h Kemper-Odetz.

VI.

Eunn démézell , war bêhini Doué en dévoa skuil-hed eunn neubeud grasou bennag dré vadélézou Sant Kôrintin , a voëstlaz eunn tamm koar d'hé iliz , hag a zeuas d'en digas : pa dostéaz oc'h ann ôter évid el lakât war néhi , ann diaoul hé zemp-tas d'er mired , ar péz a réas ; mez ar plac'h paour a zougas raktâl ar boan a gément-sé ; rag pa dennaz hé dorn gat-hi , é chommas sarret ker sterd ma né oa mui évid hé zigor kaër é dévoa : er stâd-sé ez éas d'an tî glac'haret brâz , en eûr bêdi Sant Kôrintin da baréa hé dorn .

Eunn nôzez pa édo o pédi a gréiz hé c'halon , Sant Kôrintin en em ziskuézas déhi , leun a c'hloar ha kaër evel ann éol , hag a lavaras : va merc'h , pa o pézo goëstled eun dra bennag da Zoué pé d'hé Zent , arabad é déoc'h mond a énep hó ker , mez roëd a galon-vâd ar pez o pézo goëstlet . It warc'hoaz d'am iliz , pédit dirâg ma bé , ha c'houi a baréo . Antrônôz , ar plac'h a iéas da bêdi Doué war vé ar Zant , hag o véza moréded éno Sant Kôrintin en em ziskuézas déhi adarré , hag a lavaras pénôz é oa paré : o véza dihunet war gément-sé , hé dorn a zigoré hag a zarré ével ma karé , hag é trugarékéas Doue ha Sant Kôrintin .

En em rei a réas da anaout da eul laër , hag

er skoas a zéiadur, hép ma hellas morsé paréa, kén en dévoa kaset da bék unan ar pez en dévoa laéret war néhon.

Tud fallagr o véza êt dré haag é tî eunn dén mâm, hen tôlaz enn eunn arc'h hag hé alc'houézas war néhon, évid hé lézel éno da vernel gad ann naoun. Ar paour kez dén a c'houennas sikour digat Doué dré erbéd Sant Kôrintin, pehini en em roas da véled er gambr guenvidik ha guen-kan, hag o véza savet kléizenn ann arc'h gat penn hé vaz-eskop, é tennaz a c'hano ann dén kez-sé, péhini a iéas rag-éon d'hé iliz da drugarekaat Doué hag hé zervicher Sant Kôrintin.

Er blavez a c'hras 1018, Alan Kainard, kond a Gerné, a oé darbéd déhon koll ar guélet gad ar c'hatar pehini a gouézaz war hé zaoulagad, ha né oa louzou e-béd évid hé baréa. E kreiz ann anken-zé, an itrôn Judith hé bried, merc'h da Iudikaël, kond eûz ann Naouned, hen alias d'en em voëstla da Zant Kôrintin, ha da roi d'hé iliz eunn neubeud douar-fond bennag ha madou all : heulia a réaz hé ali, ha goudé béza lékeed ober ar c'hontrajou eûz ann douar-fond hag eûz ar pez a dlié da rei, é sinaz aného, hag é réaz hé zougen da Gemper-Kôrintin. Eno ez zéaz d'ann iliz da bêdi ann Otrou Doué, hag é lékéaz ar c'hontrajouzé war an ôter, en eur ginig da Zoué ha da Zant Kôrintin ann douar-fond hag ar madou-all eûz a béré é ioa komzed enn-ho, ha rak-tâl hé zaou-

lagad a baréaz hép drouk é-béd a c'houdévez.

Ar c'horff santel-zé a jommaz é Kemper bétek ar blavez 878, kén a ziskennaz ann Normaned é Kerné ; neuzé chalonied ha béléin Kemper en em dennes da Dournes, en eur gas gat-ho tézor ho iliz hag ar rélégou, ha dréist pép tra korff Sant Kôrintin, péhini a lékézont é iliz Sant Martin. Abaoué ez éo bet kasét da Varmouster, é pélec'h er mirer gad eunn doujans brâz.

BUE SENT BREIZ.

BUE SENT BREIZ.

A vézo lékéet hep dalé er waskérez:

Bué Sant Pôl;

Bué Sant Guennolé, etc.